

Topproductie in oude stal tempert kostprijs

Milan Basík weet een kostprijs te realiseren die dik tien euro lager uitkomt dan het Europees gemiddelde. De Tsjechische melkveehouder draait een topproductie in oude bedrijfsgebouwen. Arbeid is goedkoop in Tsjechië, toch koos Basík voor een melkrobot.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Voor minder dan tien euro per uur kun je in Tsjechië al een medewerker aanstellen. De lage kosten voor arbeid zijn er mede de oorzaak van dat Tsjechische melkveehouders een scherpe kostprijs kunnen waarmaken. Toch besloot Milan Basík in 2007 te investeren in een automatisch melksysteem. De melkveehouder uit Zárbybnická Lhota wilde zijn hoogproductieve koeien drie keer melken en kreeg dat met de beschikbare arbeid op het gezinsbedrijf niet voor elkaar. In de oude stal was weinig ruimte voor een grotere melkstal, terwijl een robot juist ruimte zou vrijmaken. 'Een melkrobot was in die tijd erg ongebruikelijk in Tsjechië, maar het gaf ons flexibiliteit en de koeien kregen meer comfort', vertelt Milan Basík.

Kostprijsvoordeel

De 70 melkkoeien van Basík zijn dagelijks goed voor 2200 kilo melk. Met een jaarproductie van ruim

BEDRIJFSPROFIEL

aantal koeien:	70
aantal hectare:	302
melkproductie per koe (kg):	12.118
totale melkproductie (kg):	803.000
vetpercentage:	3,70
eiwitpercentage:	3,39
vervangingspercentage:	25
leeftijd bij afkalven (maanden):	23,6
tussenkalf tijd (dagen):	409
levensproductie per koe (kg):	32.800
productiviteit per uur (kg melk):	125
loonkosten (euro per uur):	9,60

◀
Milan Basík:
*'Onze stal zit vol,
 we benutten onze
 productiemiddelen
 dus goed'*

kosten voor grond, ook die liggen onder het Europees gemiddelde. Wie in de regio rond het bedrijf van Basík een hectare landbouwgrond pacht, betaalt daarvoor 100 euro per jaar. De hectaretoeslag vanuit Brussel ligt voor Tsjechische bedrijven al op 125 euro per hectare. 'De situatie lijkt riant, maar de kosten voor pacht- en koopgrond stijgen fors, de afgelopen jaren zijn die verdubbeld', nuanceert Milan. De veehouder is voortdurend op zoek naar uitbreiding van zijn areaal, de prijs voor landbouwgrond ligt rond de 10.000 euro per hectare.

Gezonde productie

Op dit moment gebruikt het bedrijf 302 hectare, waarvan de helft bestaat uit pachtland. Van het totale areaal is 235 hectare in gebruik als bouwland, de rest is permanent grasland. De focus ligt op het pro-

800.000 kilo melk is de robot prima benut. De kosten voor onderhoud bewegen rond de 10.000 euro per jaar. Een uitzonderlijk hoog bedrag op de exploitatie, de meeste kosten liggen op een bijzonder scherp niveau (figuur 1). Milan Basík draait een break-even van 24,8 euro per 100 kilo melk, waar een gemiddeld Europees melkveebedrijf volgens cijfers van EDF (European Dairy Farmers) pas quitte speelt bij een melkprijs van 35,2 euro per 100 kilo melk. 'Onze stal is twintig jaar oud en vraagt weinig onderhoud. Het gebouw zit vol, we benutten onze productiemiddelen dus goed', legt Milan uit. Hij wijst er fijntjes op dat de melkprijs in zijn land tot de laagste van Europa hoort, in 2016 ontving hij 24,70 euro per 100 kilo melk.

Hoe knap de lage kostprijs ook is, dat voordeel van ruim 10 euro per 100 kilo melk is ook broodnodig en min of meer uit nood geboren. En niet elke post is evenzeer de verdienste van de ondernemer. Neem de

Figuur 1 – Economische bedrijfsresultaten Basík in euro's per 100 kg melk (bron: EDF)

bedrijfsresultaten	Basík	EDF Europa	nadeel	voordeel
totale opbrengsten	32,6	36,0	-3,4	
waarvan melkopbrengst	24,7	29,4	-4,7	
totale kosten	32,6	41,8		-9,1
directe kosten	12,5	17,3		-4,8
arbeidskosten	12,8	15,1		-2,2
kosten gebouwen	3,9	4,6		-0,8
kosten land	2,4	2,7		-0,3
overige kosten	1,0	1,9		-0,9
familie-inkomen*	3,4	2,3		1,1
resultaat ondernemer*	-0,1	-5,8		5,7
break-even*	24,8	35,2		-10,4
vergoeding per gewerkt uur	8,2	4,2		4,0

*niet inbegrepen zijn inkomensvoelers uit de EU

Milan Basík ziet de investering in biogas als een vorm van risicospreiding

Basík investeerde tien jaar geleden al in een robot

duceren van kwalitatief goed (ruw)voer voor de veestapel, om daarmee het hoge productieniveau van 12.000 kilo melk per koe te kunnen consolideren.

Hoger hoeft niet zo nodig van Milan. ‘Zes jaar geleden waren we topmelker van Tsjechië met 13.500 kilo melk per koe. Maar de dieren moesten te veel op de tenen lopen. Sinds we het ruwvoer iets droger en langer oogsten, is de productie per koe met 1500 kilo melk gedaald, maar zijn de dieren een stuk gezonder. De meeste adviseurs vinden ons ruwvoer te grof, maar ik vind een goede penswerking belangrijk. De koeien nemen misschien iets minder voer op, maar de vertering is beter.’ Het totale rantsoen bestaat uit: maissilage (29 kg), gras-klaavermix (20 kg), hooi (0,5 kg), extracted soja (1,1 kg), extracted raapzaad (2 kg), ontsloten graan (2 kg), pulpbrok (1 kg), melasse (0,5 kg) en mineralen.

Stro in de ligboxen

Het hogere aandeel structuur in het rantsoen had ook een gunstig effect op de klauwgezondheid. Mortellaro en stinkpoot kwamen eerder wel voor, maar het laatste jaar niet meer. De koeien gaan nu nog (maar) twee keer per jaar door het voetbad.

Milan Basík is zeer gebrand op de diergezondheid. Het mag zijn koeien aan niets ontbreken. Ze liggen in ruime met stro ingestrooide ligboxen. Door de toepassing van kalk blijft het celgetal (150.000) op een aanvaardbaar niveau. En in de fokkerij geeft hij niet toe op gezondheidskenmerken. De verbeterde diergezondheid is in-

middels zichtbaar in het uitvalspercentage. Dat ligt met 25 procent op een verdienstelijk niveau. Dankzij deze lage veevervangings- en minder kosten voor diergezondheid is het verklaarbaar dat ook de directe kosten bij Basík aanmerkelijk lager zijn (-4,80 euro per 100 kilo melk) dan op een gangbaar Europees bedrijf.

Investeren in biogas

Het rendement op het bedrijf van Milan Basík mag dan reiken tot de Europese top (figuur 1), toch koos de melkveehouder vier jaar geleden voor een investering in een neventak. In 2013 liet hij een biogasinstallatie bouwen met een vermogen van 250 kilowatt. De kleinste in zijn soort. Sindsdien is 40 procent van het bedrijfsinkomen afkomstig van biogas, 40 procent komt uit melk en de overige 20 procent uit akkerbouw. ‘Ik zie het als een vorm van risicospreiding. Maar we hadden ook problemen met de opslag van mest en strengere regels voor het uitrijden van gier. Met de huidige werkwijze voldoen we aan de regelgeving en met de restwarmte uit de installatie worden ook nog eens tien huizen verwarmd’, zegt Milan.

Voor de dagelijkse arbeid rondom de biogasinstallatie heeft Basík een medewerker moeten aanstellen. De veehouder heeft nu in elke tak in zijn bedrijf een medewerker lopen. En als het aan Milan ligt, groeit het aantal medewerkers in de toekomst. ‘Over tien jaar willen we hier 150 koeien melken. De eerste stap zetten we door het uitbreiden van de huisvesting voor het jongvee.’ |

Communisme zette 40 jaar een rem op familiebedrijf

In 1948 vond er in het toenmalige Tsjecho-Slowakije een communistische staatsgreep plaats. Het land was vanaf dat moment een communistische dictatuur. Josef Basík, de grootvader van Milan, had een goedlopend landbouwbedrijf met voor die tijd moderne machines en apparatuur. Maar de nieuwe machthebbers onteigenden zijn bezit en in 1956 werd hij na een schijnproces in de gevangenis gezet.

Een jaar later kwam Josef Basík weer vrij, maar werd hij wel verbannen uit de regio waar hij woonde en werkte. In 1967 werd de familie Basík gerehabiliteerd en mocht weer terugkeren naar Zárbyničná Lhota. Het was een periode van kortstondige liberalisering van het officiële socialisme, later bekend als de ‘Praagse Lente’. Josef Basík vestigde zich op een stuk land dat oorspronkelijk zijn bezit was. Het duurde

tot 1991 voordat de familie zich weer eigenaar mocht noemen van het land dat hun voorvaders hadden bewerkt. In de lente van 1992 was het Josef Basík junior – Milans vader – die voor het eerst na bijna veertig jaar weer voor eigen rekening een stuk bouwland mocht inzaaien. Hij begon met een areaal van 32 hectare en kocht een veestapel van 40 melkkoeien. In 2004 nam Milan het bedrijf van zijn vader over.